Verklarend analyseren: uitgangspunten Zuid-Holland

De uitgangspunten zijn onderscheiden naar vier thema's, visie, grondhouding, kwaliteit en werkwijze.

Visie

1. Verklarend analyseren is een gezamenlijke zoektocht van professional en gezin|huishouden, om met elkaar tot nieuwe inzichten en passende hulp te komen.
2. De beleving, doelen en verwachtingen van het gezin | huishouden vormen het vertrekpunt voor de werkwijze van verklarend analyseren.
3. Verklarend analyseren leidt tot een gedragen beeld, waarbij inzicht ontstaat in de samenhang tussen oorzaken en gevolgen en draagvlak voor wat nodig is en waarom, zodat gezinnen|huishoudens actief kunnen meebeslissen over de inzet van de hulp.
4. Dit gedragen beeld, objectief beschreven in een 'dynamisch' document, groeit mee met het gezin|huishouden; het wordt geëvalueerd, aangevuld en bijgesteld indien nodig.
5. Er kunnen meerdere waarheden naast elkaar bestaan; duidelijk is waar wel en geen consensus over bestaat, ook om te bepalen waar als eerste op moet worden ingezet (domein overstijgend).

Grondhouding

1. Er is sprake van een constructieve samenwerking, waarin gelijkwaardig wordt samengewerkt tussen professionals, gezin|huishouden en relevante betrokkenen uit het (informele) netwerk. De professional voegt tijdens dit proces de eigen professionele kennis en denkkracht toe aan de ervaringen en het verhaal van het gezin|huishouden.
2. De professional heeft een open en respectvolle grondhouding, waarin ruimte is om te vertragen en te verdragen dat iets niet meteen is opgelost. Waarin de eigen verwachtingen en ideeën bewust uitgesteld worden; deze worden eerst getoetst bij betrokkenen.

Kwaliteit

1. Elke professional is in staat om verklarend te analyseren (als het jeugdigen betreft: SKJ-geregistreerd); bij het komen tot een verklarend beeld wordt een gedragswetenschapper of vergelijkbare expertise (WO-opgeleid) betrokken.
2. Er wordt systematisch gewerkt, waarbij expertise en perspectieven worden samengebracht, met ruimte voor het kritisch bevragen van standpunten en besluiten voor het verkrijgen van een volledig en onbevooroordeeld beeld.
3. Als het jeugdigen betreft is er binnen de werkwijze altijd aandacht voor het onderwijs|dagbesteding en wordt waar nodig onderwijsexpertise ingeschakeld vanuit het betrokken samenwerkingsverband passend onderwijs.

Werkwijze

1. Verklarend analyseren is een werkwijze en bestaat uit diverse stappen:
   1) Verhelderen: gezamenlijk in kaart brengen van klachten, krachten, wensen en verwachtingen
   2) Verklaren: inzicht bieden in de factoren die moeilijkheden veroorzaken, in stand houden of juist helpen verminderen.
   3) Verklarend beeld formuleren: samenhang weergeven tussen de patronen die de ongewenste situatie in stand houden en wat zou helpen om die te doorbreken.
   4) Handelingsperspectief bieden: scenario's schetsen van passende vervolgstappen die werken aan de onderliggende oorzaken.
2. Voor lichte en enkelvoudige situaties en vraagstukken volstaat in veel gevallen een probleem- en krachtenanalyse (stap 1 en stap 2). Een verklarend beeld en handelingsperspectief (stap 3 en stap 4) wordt toegevoegd als eerder ingezette hulp te beperkt effectief is gebleken, als verschillende vraagstukken tegelijkertijd spelen, als er sprake is van comorbiditeit, als het gedrag niet goed te plaatsen is of als er sprake is van onveiligheid. Binnen stap 3 worden (alternatieve) hypothesen geformuleerd, die toetsbaar zijn door het gezin | huishouden en na nieuwe ervaringen worden bijgesteld. De hypothesen richten zich op oorzaak-gevolg relaties.